

ไรก็ดี แม้จะเป็นความผิดอย่างเดียวกันก็อาจแตกต่างกัน
ในลักษณะพฤติการณ์ หรือเหตุผลซึ่งอาจใช้ดุลพินิจวาง
โทษหนักเบาแตกต่างกันตามควรแก่กรณีได้ โดยนำเหตุ
บางประการมาประกอบการพิจารณา เช่น

- **ลักษณะของการกระทำผิด** ความผิดอย่าง
เดียวกัน บางกรณีพฤติการณ์หรือลักษณะแห่งการกระทำ
ผิดเป็นการทำความผิดวินัยอย่างร้ายแรง จะต้องวาง
โทษหนักอาจจะต้องไล่ออกจากราชการ แต่บางกรณี
พฤติการณ์หรือลักษณะการกระทำผิดไม่ถึงขั้นเป็น
ความผิดร้ายแรง ซึ่งอาจพิจารณาวางโทษสถานเบา
ลดหลั่นกันตามสมควรแก่กรณี

- **ผลแห่งการกระทำผิด** ความผิดอย่างเดียวกัน
อาจต้องวางโทษต่างกัน เพราะผลแห่งการกระทำผิดทำให้
เกิดความเสียหายมากน้อยต่างกัน

- **คุณความดี** ในความผิดอย่างเดียวกัน ผู้มี
ประวัติการทำงานดี ไม่เคยกระทำผิดมาก่อน อาจได้รับโทษ
น้อยกว่าผู้ที่เคยทำผิดมาก่อนแล้ว ผู้ทำผิดในเรื่องเดียวกัน
ความที่พยายามแก้ไขบรรเทาผลร้ายอาจได้รับโทษน้อยกว่า
ผู้ไม่ได้พยายามทำเช่นนั้น เช่น เจ้าหน้าที่ตำรวจที่บกพร่อง
ควบคุมผู้ต้องหาไม่ดีเป็นเหตุให้ผู้ต้องหาหลบหนี ในรายที่
พยายามติดตามจับกุมผู้ต้องหาที่หลบหนีคืนมาได้ ควรจะ
ได้รับโทษน้อยกว่าคนที่ไม่พยายามทำเช่นนั้น

- **การรู้หรือไม่รู้ว่าการกระทำนั้นเป็นความผิด** ถ้า
ทำไปหั้ง ๆ ที่รู้ว่าผิด ย่อมมีโทษหนักกว่าทำไปเพราะไม่รู้ว่
ผิด

- **เหตุเบื้องหลังการกระทำผิด** การกระทำ
ผิดเพราะความจำเป็นบังคับหรือเพราะถูกยั่วโทสะ
อาจได้รับโทษน้อยกว่าทำผิดโดยสันดานชั่วร้าย บาง
ที่การกระทำผิดอาจเกิดขึ้นเพราะโรคจิตซึ่งต้องให้
การรักษามากกว่าการลงโทษ

- **สภาพของผู้กระทำผิด** ในความผิดอย่าง
เดียวกัน อาจกำหนดโทษต่างกันตามสภาพของ
ผู้กระทำผิด ซึ่งอาจต้องพิจารณาโดยคำนึงถึง เพศ
อายุตัว อายุราชการ การศึกษา ตำแหน่งหน้าที่ และ
สภาพทางส่วนตัวด้านอื่น ๆ ของผู้กระทำผิด

องค์การบริการส่วนตำบลหนองช้างแล่น
อำเภอห้วยยอด จังหวัดตรัง

แนวทางการลงโทษ ทางวินัยของข้าราชการ

แนวทางการลงโทษทางวินัย

การพิจารณาความผิดและกำหนดโทษ คือ การพิจารณา วินิจฉัยว่า ผู้ถูกกล่าวหาได้กระทำความผิดวินัยในกรณีใด ตามมาตราใด และควรลงโทษในสถานใด หรือไม่ ทั้งนี้เป็นกระบวนการที่จะต้องกระทำโดยผู้มีอำนาจหน้าที่ในการพิจารณาโดยเฉพาะตามที่ กฎหมายกำหนดไว้ การพิจารณาความผิดและกำหนดโทษพึง กระทำ เมื่อได้ทราบข้อเท็จจริงของเรื่องที่ถูกกล่าวหาโดยกระจ่างชัด พอที่จะพิจารณาความผิดและกำหนดโทษได้แล้ว ทั้งนี้หากเป็น ความผิดวินัย ซึ่งมีใช้กรณีความผิดที่ปรากฏชัดแจ้ง จะต้องได้ ข้อเท็จจริงจากการสืบสวนหรือสอบสวน หากเป็นความผิดวินัยใน กรณีความผิดที่ปรากฏชัดแจ้ง อาจได้ข้อเท็จจริงจากคำพิพากษา ของศาลอันถึงที่สุด การสืบสวน การรายงาน หรือการรวบรวม ข้อมูลแล้วแต่กรณี

หลักการพิจารณาความผิด

ในการพิจารณาความผิด มีหลักที่ควรคำนึงถึงอยู่ 2 หลัก คือ

(1) **หลักนิติธรรม** ได้แก่การพิจารณาตามตัวบท กฎหมาย กล่าวคือ การที่จะถือว่าการกระทำอย่างใดเป็นความผิด ทางวินัยฐานใดนั้น ต้องมีบทกฎหมายบัญญัติว่าการกระทำเช่นนั้น เป็นความผิดทางวินัย ถ้าไม่มีบทกฎหมายว่าการกระทำเช่นนั้นเป็น ความผิดทางวินัย ก็ไม่ถือเป็นการกระทำผิดวินัย ทั้งนี้ การที่จะถือ ว่าการกระทำอย่างไรเป็นความผิดทางวินัยฐานใดนั้น ต้องพิจารณา ให้เข้าองค์ประกอบของความผิดฐานนั้นทุกประการ ถ้ากรณีใดไม่ ครบองค์ประกอบความผิดฐานใดก็ไม่เป็นความผิดฐานนั้น ถ้า ข้อเท็จจริงบ่งชี้เข้าองค์ประกอบความผิดตามมาตราใด ก็ปรับบท เป็นความผิดไปตามมาตรานั้น และลงโทษไปตามความผิดนั้น

(2) **หลักมิโนธรรม** ได้แก่ การพิจารณา ทบทวนให้รอบคอบโดยคำนึงถึงความเป็นจริงและความ ถูกต้องเหมาะสมตามเหตุผลที่ควรจะเป็น เช่น ตามตัวอย่าง ดังกล่าวใน (1) ถ้าพิจารณาโดยใช้หลักมิโนธรรมด้วย ก่อนที่จะปรับบทความผิด และกำหนดโทษจะต้องคำนึงถึง ความเป็นจริงตามเหตุผลที่ควรจะเป็นในสภาพการณ์เช่นนั้น ว่าเป็นการทุจริตต่อหน้าที่ราชการหรือไม่ด้วย ซึ่งการ พิจารณาโดยคำนึงถึงความเป็นจริงตามเหตุผลที่ควรจะเป็น นั้น ต้องอาศัยข้อเท็จจริงและพฤติการณ์แวดล้อมประกอบ เช่น ดูว่าฐานะของเจ้าหน้าที่ผู้นั้นเป็นอย่างไร ถ้าฐานะ ยากจนมาก เงินขาดมือเสมอ ชักหน้าไม่ถึงหลังเป็นประจำ อย่างนี้แม้เงิน 10 บาท 20 บาท ก็อาจฟังว่าเอาไปหมุนใช้ ส่วนตัวก่อนได้ แต่ถ้าเป็นคนร่ำรวย ฐานะดี มีเงินติดตัวอยู่ เป็นจำนวนพันเสมอ อย่างนี้การที่เงินหลวง 20-30 บาท เข้า ไปปนอยู่ในกระเป๋า ถึงแม้จะใช้ปนกันไปกับเงินส่วนตัวก็ คงจะไม่ได้ประโยชน์แก่ตนเองอย่างไร ก็ไม่น่าจะปรับบทเป็น การทุจริตต่อหน้าที่ราชการ เพราะขาดองค์ประกอบในข้อ ที่ว่า “เพื่อให้ตนเองหรือผู้อื่นได้รับประโยชน์ที่มีควรได้” และอาจต้องดูระยะเวลาที่เงินอยู่กับตัวด้วยว่านานเพียงใด ถ้าระยะเวลาเป็นเดือน ๆ ก็อาจได้ประโยชน์ส่วนตัวใน การที่มีเงินนั้นอยู่ในมือ พอที่จะฟังว่าเป็นการทุจริตต่อหน้าที่ ราชการได้ แต่ถ้าเงินอยู่ในมือเพียง 2-3 วัน แล้วนำมาส่งเอง โดยไม่มีเหตุบังคับให้ต้องส่ง แม้เงินจะมาก ก็น่าจะไม่ได้ ประโยชน์อะไรในการที่มีเงินนั้นอยู่ในมือ จึงขาด องค์ประกอบที่จะฟังว่าเป็นการทุจริตต่อหน้าที่ราชการ ความผิดที่จะปรับบทลงจะเข้ากรณีเพียงไม่ปฏิบัติตาม ระเบียบของทางราชการ ดังนี้ เป็นการพิจารณาโดยอาศัย หลัก นิติธรรม และหลักมิโนธรรมประกอบกัน ซึ่งจะ ถูกต้องตามความเป็นจริง และเหมาะสมกว่าการพิจารณา โดยอาศัยหลัก นิติธรรมแต่เพียงอย่างเดียว

หลักการพิจารณากำหนดโทษวินัย

(1) **หลักนิติธรรม** คือ คำนึงถึงระดับโทษตามที่กฎหมาย กำหนด ซึ่งอาจแบ่งได้เป็น 3 ระดับ คือ

(ก) ความผิดวินัยอย่างร้ายแรงจะต้องโทษสถานไล่ออก หรือปลดออก ตามความร้ายแรงแห่งกรณี ถ้ามีเหตุอันควร ลดหย่อนจะลดหย่อนก็ได้ แต่ลดลงต่ำกว่าปลดออกไม่ได้

(ข) ความผิดวินัยไม่ร้ายแรง จะต้อง ลงทัณฑ์ภาคทัณฑ์หรือตัดเงินเดือน

(ค) ความผิดวินัยเล็กน้อย อาจวาง โทษสถานภาคทัณฑ์ แต่ถ้าเป็นความผิด ครั้งแรก และผู้บังคับบัญชาเห็นว่ามิเหตุ อันควรลงโทษ จะงดโทษให้โดยกล่าว ตักเตือน หรือให้ทำทัณฑ์บนเป็นหนังสือ ไว้ก่อนก็ได้

(2) **หลักมิโนธรรม** คือ การพิจารณาทบทวนให้รอบคอบ โดยคำนึงถึงความถูกต้องเหมาะสมตามเหตุผลที่ควรจะเป็น ภายในขอบเขตระดับโทษตามที่กฎหมายกำหนด เช่น ในกรณี ที่กฎหมายกำหนดว่าความผิดวินัยอย่างร้ายแรงจะต้องลงโทษไล่ออก หรือปลดออก ดังนี้กรณีไหนควรกำหนดโทษเป็นไล่ออก กรณีไหนควรกำหนดโทษเป็นปลดออก ควรใช้หลักมิโนธรรม เข้าประกอบการพิจารณาด้วย และทำนองเดียวกันในกรณี ความผิดไม่ร้ายแรง กรณีไหนจะควรลงทัณฑ์ กักยาม กักขัง หรือภาคทัณฑ์ และกรณีไหนจะควรลดหย่อนโทษ หรืองดโทษ ก็ควรใช้หลักมิโนธรรมเข้าประกอบการพิจารณาด้วย

(3) **หลักความเป็นธรรม** คือ การวางโทษจะต้องให้ได้ระดับ เสมอหน้ากัน ใครทำความผิดก็ต้องถูกลงโทษ ไม่มียกเว้น ไม่เลือกที่รักมักที่ชัง การกระทำผิดอย่างเดียวกันในลักษณะ และ พฤติการณ์คล้ายคลึงกัน ควรจะวางโทษเท่ากัน